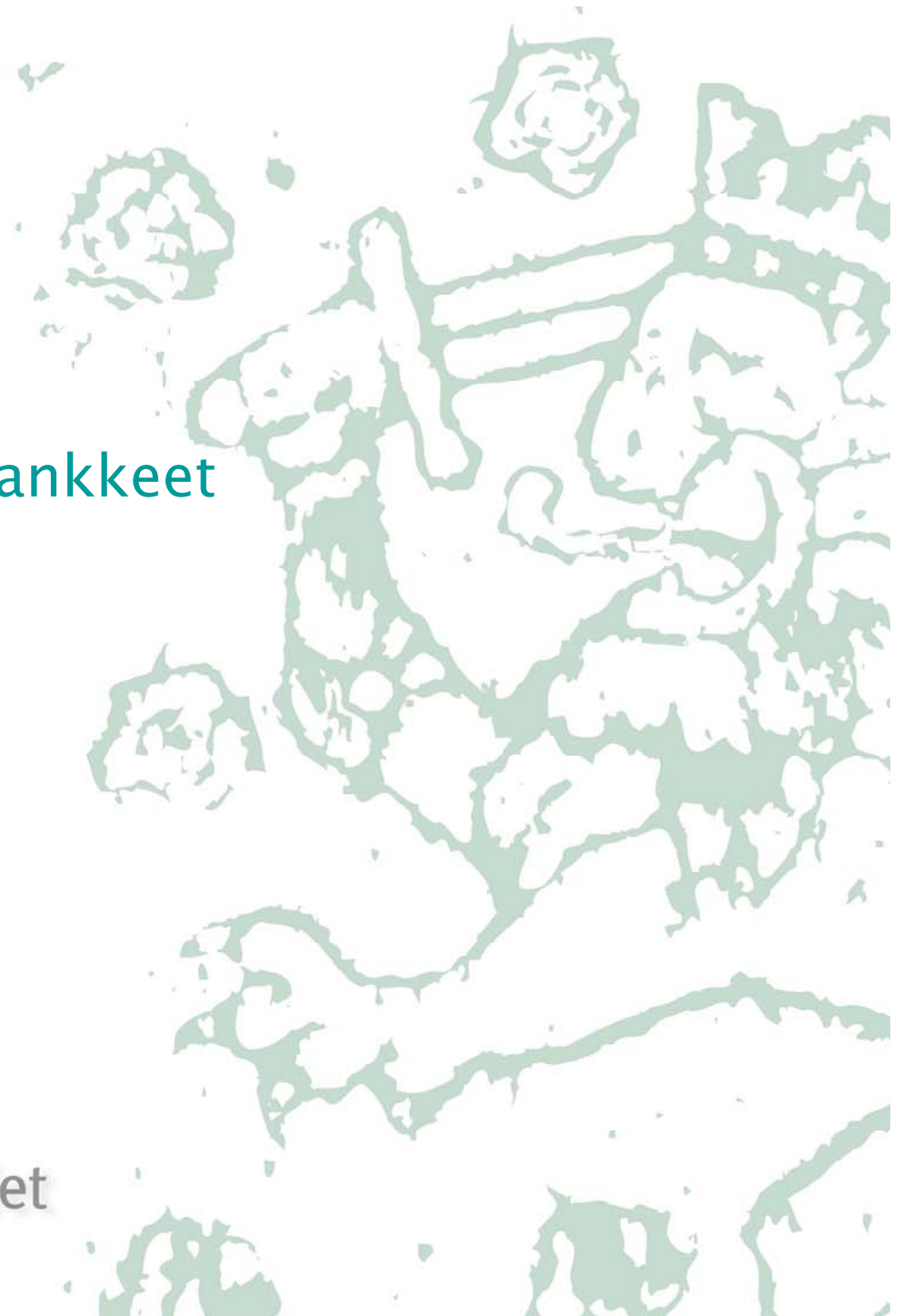

Kansalliset digitaaliset kirjastohankkeet ja digitointi

11. Suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi
Hämeenlinna
7.10.2010

Minna Karvonen

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Kansallinen digitaalinen kirjasto parantaa kirjastojen, arkistojen ja museoiden sähköisten aineistojen saatavuutta ja pitkäaikaissäilytystä

- Yhdistetään kirjastojen, arkistojen ja museoiden tietovarannot ja palvelut monipuoliseksi kokonaisuudeksi ja tuodaan kaikkien ulottuville
- Tarjotaan uusia mahdollisuuksia tiedonsaannille, oppimiselle ja tutkimukselle, taiteelle ja luovalle toiminnalle
- Varmistetaan, että tieto pysyy tulevienkin sukupolvien aktiivisessa käytössä
- Lisätään kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteistyötä ja luodaan yhteisiä palveluita ja infrastruktuureita

Valtiosihteerinviraston esittelynootti vuodelta 1812, Kansallisarkisto. Gallen-Kallela, Akseli: Luonnos värikuvaan Impivaara kaukaa, 1907. Valtion taidemuseo. Teuvo Tulio: Nuorena nukkunut (1937). Kansallinen audiovisuaalinen arkisto.

Kansallinen digitaalinen kirjasto Suomessa: hankkeen taustaa

- Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007-2015
- Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisen tietoyhteiskuntapolitiikan tavoitteista 2007-2011
- Arjen tietoyhteiskunta -toimintaohjelma 2007-2011: Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanke
- Opetusministeriön kirjastopolitiikka 2015
- Osaava ja luova Suomi. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsaus
- Komission i2010-strategia ja Euroopan digitaalinen agenda 2010-2020
- EU:n Digitaaliset kirjastot -aloite: kulttuuriaineistot ja tieteellinen tieto

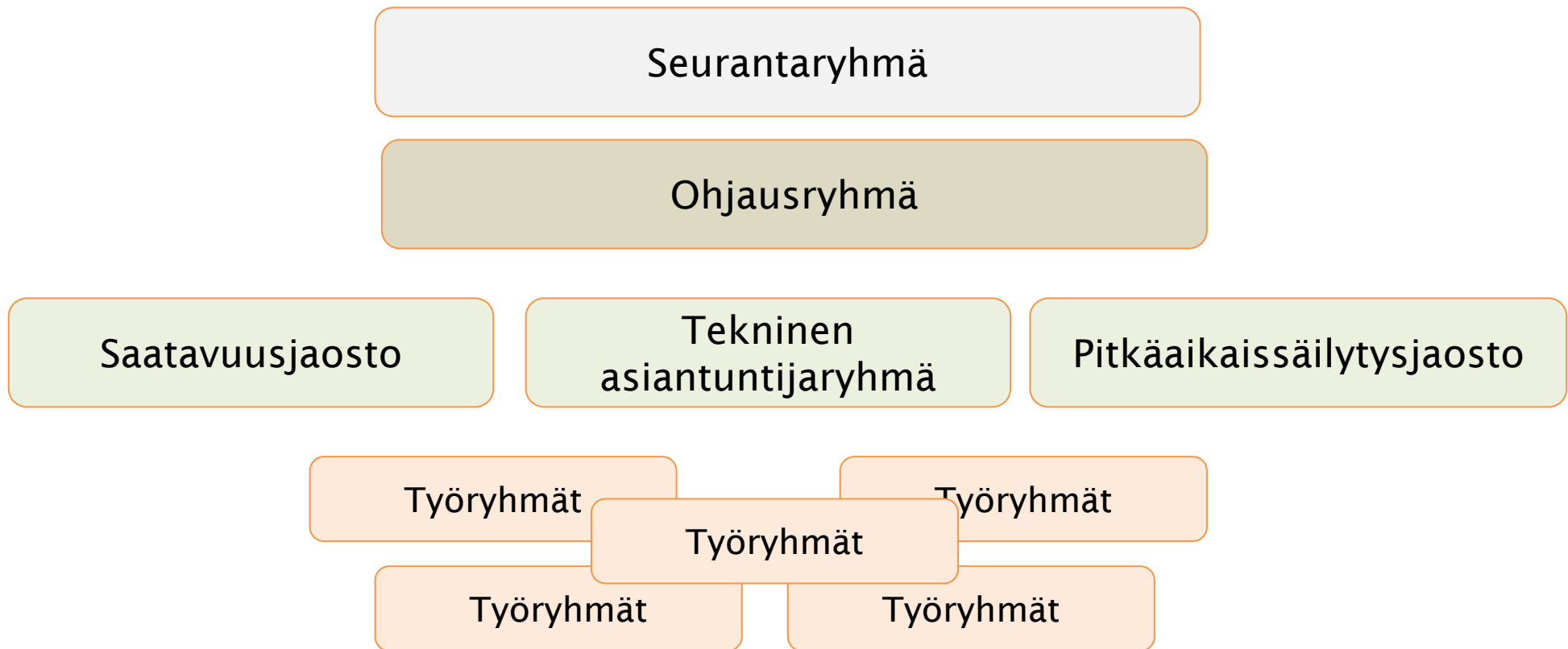
Kansallisen digitaalisen kirjaston painopisteet

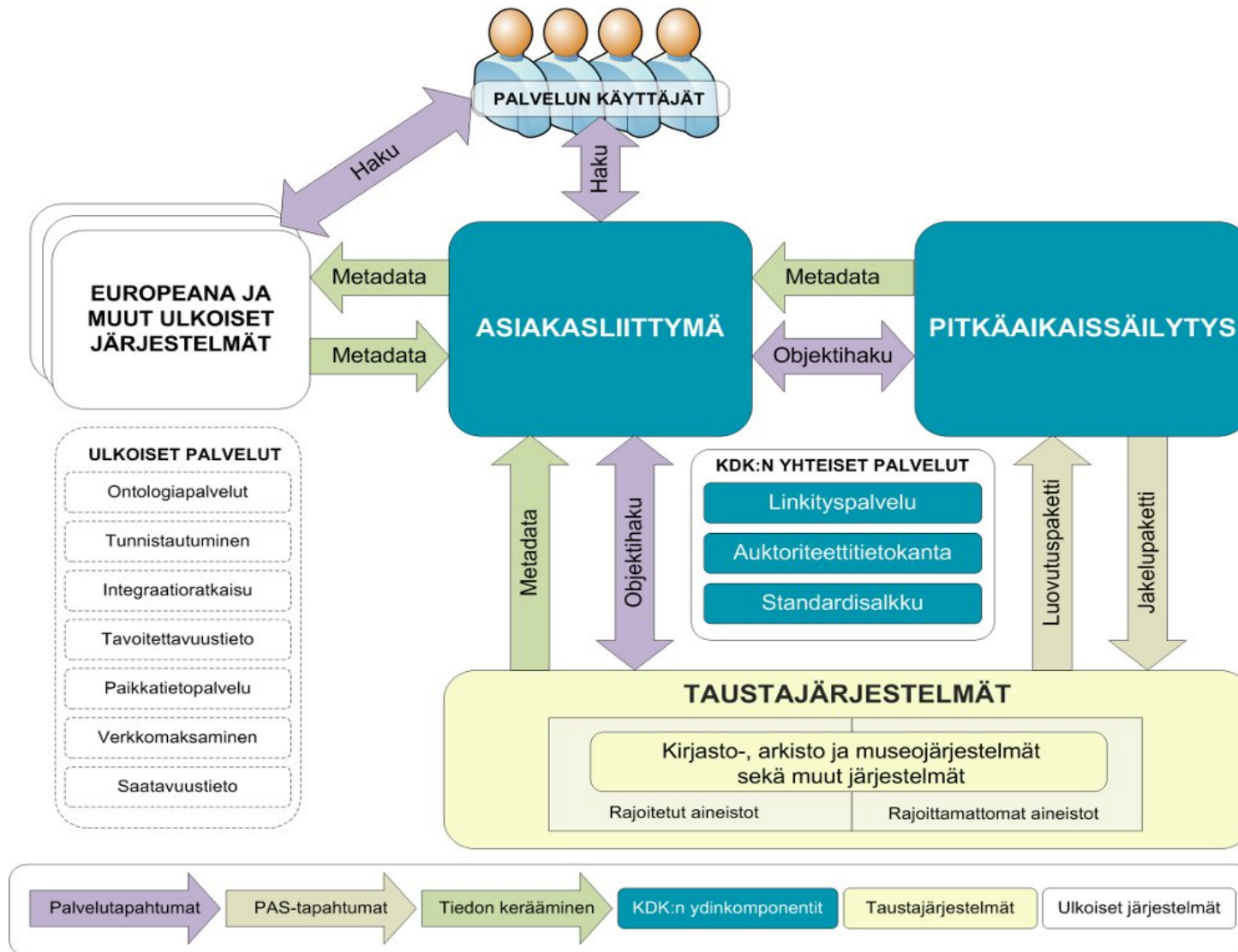
- yhteinen asiakasliittymä kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistoille ja palveluille
- kirjastojen, arkistojen ja museoiden keskeisten aineistojen digitointi ja liittäminen asiakasliittymään
- digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilytysratkaisun kehittäminen
- osaamisen lisääminen

Kansallinen digitaalinen kirjasto: hankevaihe (2008-2011)

- opetus- ja kulttuuriministeriö johtaa, hankevaiheessa mukana lähes 40 organisaatiota
- asiakasliittymähankkeesta vastaa Kansalliskirjasto
- pitkäaikaissäilytyshankkeesta vastaa Tieteen tietotekniikan keskus CSC
- pysyvän toiminnan vaiheessa palvelut koskevat miljoonia loppukäyttäjiä sekä satoja kirjastoja, arkistoja ja museoita

Kehittämisen organisaatio: 35 organisaatiota, 70 jäsentä

Asiakasliittymä avaa käyttäjille pääsyn aineistoihin ja palveluihin

- kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteinen palvelu
- hakea voi kuvia, tekstejä, asiakirjoja, ääntä, videota, e-julkaisuja, kirjastoluetteloita jne.
- tiedonhaku ja palvelut samassa verkkopalvelussa
- pääsy sekä kaikille avoimiin että tunnistautumista edellyttäviin tietovarantoihin
- tuo palvelut asiakkaan luo, enää ei tarvitse tietää mikä organisaatio tietoa hallinnoi
- integroidut palvelut: lainojen uusiminen, kuvien ostaminen, tilausten tekeminen saman käyttöliittymän avulla
- asiakasliittymä otetaan käyttöön vuoden 2011 aikana

Asiakasliittymästä saatavilla olevat aineistot

AINEISTOTYYPPI	Arvio objektien määrästä 2011
Asiakirjat, sanomalehdet	9 milj.
Valokuvat	200 000
Viitetiedot	42,5 milj.
FinElib-aineistot	30 000 e-lehteä, 300 000 e-kirjaa

Asiakasliittymä tarjoaa osallistuvalla organisaatiolle hakupalvelun, käyttöliittymän ja yhteistyön etuja

- osallistuvia organisaatioita opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kirjastot, arkistot ja museot
- aineistot saadaan osaksi laajempaa kokonaisuutta ja palveluille lisää käyttäjiä
- organisaatiot voivat ottaa asiakasliittymän käyttöönsä, muokata sen tarpeidensa mukaisesti ja korvata nykyiset asiakkaille tarjottavat käyttöliittymät
- palveluita voidaan integroida aineistoihin, asiakasliittymän voi integroida oman organisaation verkkosivustolle

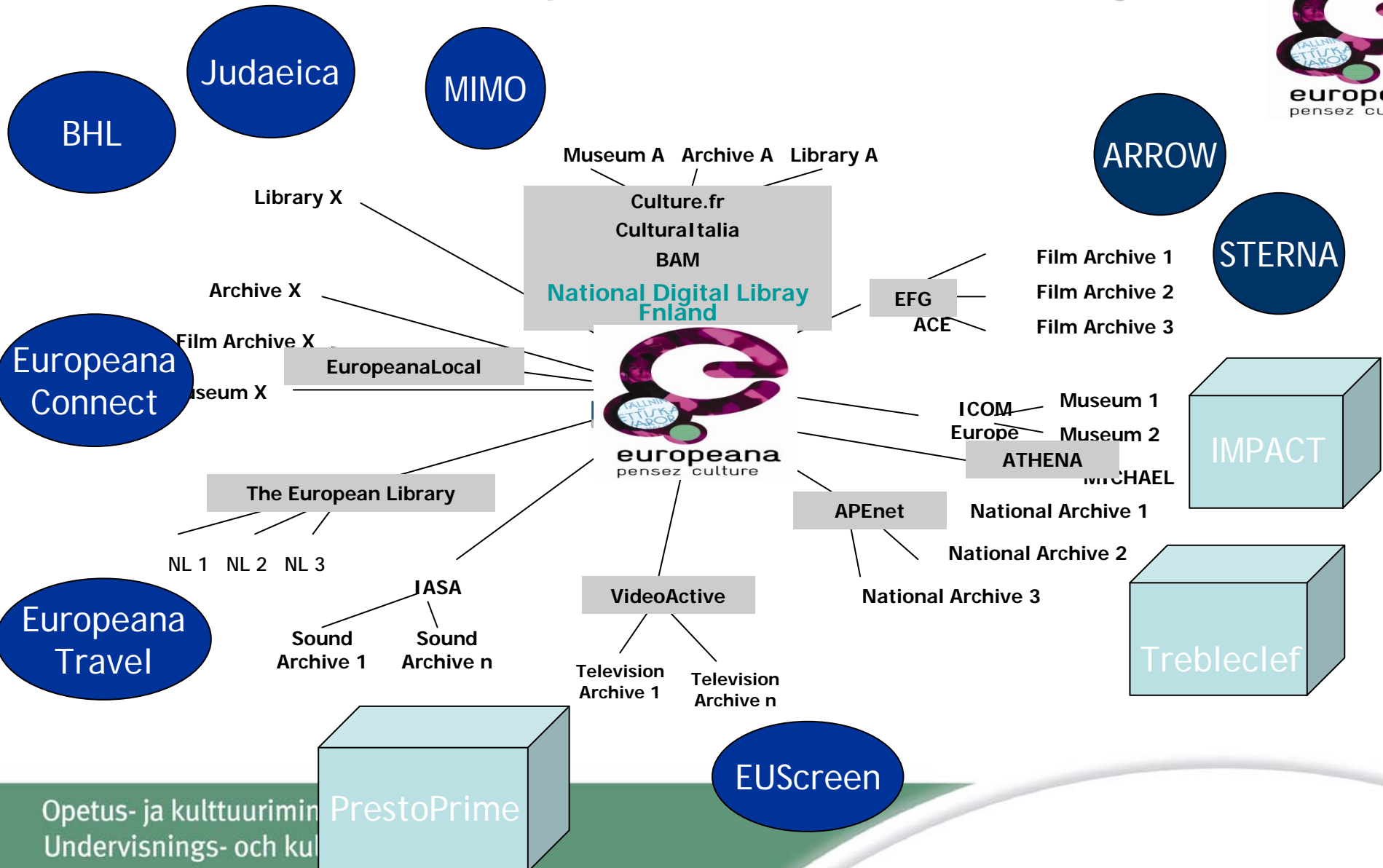
- Kansalliskirjasto toimii palvelujen ylläpitäjänä. Se vastaa palvelimesta, ohjelmistosta, päivityksistä, kehittämisestä ja osallistuvien organisaatioiden koulutuksesta.
- keskitetty malli säästää kustannuksia sekä mahdollistaa palveluiden laadukkaan kehittämisen osallistuvien tahojen kesken

Euroopan digitaalinen kirjasto Europeana

- yhteinen monikielinen hakuportaali eurooppalaisten kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistoihin
- Europeana-portaalissa on syksyllä 2010 noin 11 milj. objektia
- kehitetään pysyväksi palveluksi Europeana v1.0 -hankkeessa, jota hallinnoidaan Hollannin kansalliskirjastosta
- suomalaiset aineistot tuodaan Europeana-portaaliin Kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymän kautta

<http://www.europeana.eu/>

The Europeana Universe of Projects

Europeanan suhde muihin palveluihin & hankkeisiin

Kansalliset digitaaliset kirjastot kehitteillä / toiminnassa EU-maissa:

- 15 poikkisektoraalista palvelua
- 17 yhden sektorin palvelua

Europeana

EU-tason sektorikohtaiset ja poikkisektoraaliset palvelut ja hankkeet:

Athena, Apenet, BHL-Europe, European Film Gateway, EuropeanaLocal, EuropeanaTravel jne.

Erilliset kirjastojen, arkistojen ja museoiden palvelut

Palvelukonsepti

Europeana

- Edustava otos eurooppalaisesta kulttuurista
- Hakuliittymä
- Yksi yhteinen käyttöliittymä
- Vain avointa aineistoa
- **Eurooppalainen identiteetti**

Kansallinen digitaalinen kirjasto - asiakasliittymä

- Kaikki aineistot
- Asiakasliittymä (= **kokonaispalvelu**)
- Paikalliset käyttöliittymät tarpeen mukaan (myös kansallinen näkymä)
- Myös käyttörajoitettua aineistoa
- **Asiakasta varten**

Mihin kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistojen digitoinnilla pyritään?

- Digitoinnin tarkoituksena on tuoda aineistot yhteiskunnan käyttöön:
 - yleinen tiedonsaanti
 - opetuskäyttö
 - tutkimuskäyttö
 - luova toiminta
 - yritystoiminta
- Digitoidut aineistot tulee saattaa tietoverkkojen kautta saataville aina, kun siihen ei ole estettä:
 - tuodaan aineistot Kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymän kautta saataville
 - huolehditaan näyttö- ja käyttörajoitteisen digitoidun aineiston saataville tuomisesta rajoitusten puitteista
- Digitoidaan mahdollisimman laadukkaasti – hallinnollisen ja kuvailevan metadatan standardien noudattaminen välttämätöntä, jotta
 - aineistot ovat löydettävissä hakupalvelujen kautta
 - aineistot voidaan säilyttää

Kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistojen digitointi: kriteerit ja vuoropuhelu

- Kirjastot, arkistot ja museot päättävät itse, mitä aineistojaan digitoivat
- OKM painottaa, että aineistojen priorisoinnissa digitoitaviksi tulee käyttää selkeitä kriteereitä:
 - aineiston käyttötarpeet – mitä käyttäjät haluavat?
 - aineiston edustavuus, ainutlaatuisuus
 - aineiston tuhoutumisvaara, alkuperäisaineiston suojelu
- OKM kannustaa kirjastoja, arkistoja ja museoita vuoropuheluun ja yhteistyöhön sekä toistensa että käyttäjien kanssa aineistojen digitointia koskevissa asioissa

Kuka digitoi?

- Digitoidaan itse
 - osaaminen, resurssit, logistiikka?
 - henkilövoimavarat, aineelliset resurssit ja resurssien käyttö tulevaisuudessa
- Ostetaan digitointi palveluna
 - laadunvarmistus
 - investoinnit eivät jää rasittamaan tilaajaa
- Kehitetään kumppanuuksia
 - yksityisen sektorin kanssa
 - mesenaatteja ei juuri ole → mistä kaikille hyvä ansaintalogiikka muodostuu?
 - muistiorganisaatioiden kesken
 - olemassa olevien resurssien täysimittainen käyttö

Digitoidut aineistot

AINEISTOTYYPPI	Digitoitujen objektien määrän kehitys 2008 - 2011
Asiakirjat, sanomalehdet	3 milj. → 10 milj.
Valokuvat	850 000 → 1,2 milj.
Elokuvat	5 000 → 8 000
Äänitallenteet	62 000 → 112 000

Kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistojen digitoinnin rahoitus

2008	2009	2010
4,6 milj. euroa	10 milj. euroa	14 milj. euroa

Suunnitelma digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilytysjärjestelmäksi

- Digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen pitkäaikaissäilytyksen järjestäminen on välttämätöntä – sillä turvataan nykyisen lainsäädännön asettamista säilyttämisvelvoitteista huolehtiminen
- Kansallinen digitaalinen kirjasto -hankkeessa on laadittu toukokuussa 2010 malli kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteiselle digitaalisten aineistojen pitkäaikaissäilytysjärjestelmälle. Järjestelmään suunnitelmia tarkennetaan vuonna 2011 päättyvässä jatkohankkeessa.
- Pitkäaikaissäilytysjärjestelmän tarkoituksena on säilyttää sähköiset kulttuuriperintöaineistot säilyttää aineistot eheinä, ymmärrettävinä ja saatavilla käyttäjille pitkälle tulevaisuuteen
- Yhteinen pitkäaikaissäilytysjärjestelmä on sekä edullisempi että varmempi ratkaisu kuin monta erillistä organisaatioiden omaa säilytysjärjestelmää
- Pitkäaikaissäilytysjärjestelmän toteuttamisesta päättäminen on tavoitteena lähivuosina

Kansallisen digitaalisen kirjaston hyödyt

- Tietovarannot yhdistyvät yli organisaatorajojen kansalliseksi, ainutlaatuisen rikkaaksi ja hallituksi aineistojen ja palveluiden valikoimaksi
- Kirjastojen, arkistojen ja museoiden aineistot ovat yhteiskunnassa aktiivisessa käytössä tiedonsaannin, luovan toiminnan, opetuksen ja tutkimuksen lähteenä
- Yhteiset infrastruktuurit ja palvelut lähentävät kirjastojen, arkistojen ja museoiden käytäntöjä, vähentävät kustannuksia ja voimistavat yhteistoimintaa
- Digitoidut ja alkujaan digitaaliset kulttuurin ja tieteen aineistot säilyvät saatavilla tuleville sukupolville

Kiitos

Lisätietoja:

www.kdk2011.fi/en

National Digital Library Enterprise Architecture (in English)

<http://www.kdk2011.fi/en/enterprisearchitecture>

Yhteystiedot:

Pääsihteeri Minna Karvonen, minna.karvonen@minedu.fi